

Параклисът „Дева Мария на българите“ – една българска следа в Болоня

Най-старият съществуващ университет в Европа е Болонският, който е основан в далечната 1088 г. Той официално се приема за Алма матер на всички днешни вузове.

В този легендарен средновековен център на академизма са учили цяла плеяда исторически личности – Данте Алигери, Петрарка, Николай Коперник (тогава учи право, но в научния си труд „За въртенето на небесните сфери“, където излага своята теория за хелиоцентризма, си спомня за направеното в нощта на 9 март 1497 г. в Болоня астрономическо наблюдение), папа Сикст IV, Томас Бекет, Леон Батиста Алберти, Абрехт Дюрер, Карло Голдони. През 1506 г. една година тук търка скамейките почти четиридесетгодишният студент Еразъм Ротердамски, а в по-ново време във вуза се дипломират Бенито Мусолини, Романо Проди, Умберто Еко и др. В летописа на тази най-стара в западния свят Алма матер срещаме и името на един известен българин – в нея лекции четете авторитетният юрист от епохата на Ранния европейски ренесанс – професор Булгаро де Булгари.

Съществуват публикации, според които именно той е основал учебното заведение, но колкото и да ни се иска все ние първи да сме дали нещо на света, нека се придържаме към фактите.

Ученият, чието име е най-ранно записано сред преподавателите в университета, е Ирнерий, основателят на школата на гласаторите, занимаващи се с изучаване, тълкуване и прогласяне на античното римско право в Средновековна Европа. През 1158 г. четирима „доктори“, считани за негови ученици, са поканени от Фридрих I Барбароса – императора на Свещената Римска империя, организирал Третия кръстоносен поход, за да изразят мнението си относно законите на империята. Сред тях е и Булгаро.

Параклисът „Дева Мария на българите“ в Болоня

Из коридорите на най-старата Алма матер

В библиотеката на университета днес

Те защитават римското право, а Барбароса обнародва т.нар. Constitutio Habita, в която университетът е обявен за място, където науч-

ните изследвания могат да се развиват независимо от всяка друга власт. Съгласно документа, всяко училище се учредява като „societas di socii“ (група ученици), контролирана от майстор (dominus), заплачен от сумите, които му се плащат от студентите. В началото на съществуването му, в Болонския университет, студентите плащат на преподавателите си т.нар. „collectio“ – но като подарък, а не като заплата, тъй като тогава науката е смятана за дар от Бога и е нямало как да бъде продавана. Постепенно обаче тези дарения се преобразуват в реални заплати.

Но да се върнем на българската връзка с този първи европейски университет. В неговия най-стар кампус, непосредствено до най-известната му зала по анатомия, като част от двора на библиотеката към вуза, се намира параклисът „Дева Мария на българите“ („Santa Maria dei Bulgari“). Издигнат през 1158 г., фреските в него до голяма степен са унищожени при въздушната атака на англо-американската авиация на 29 януари 1944 г., която разрушава източната част на сградата. Но след края на Втората световна война църквата е възстановена и до днес, както изтъкват енциклопедиите, се извисява като символ за въвеждането на духа на академизма през Средновековието в Европа. Някъде тук е била и къщата на Булгаро. В стари времена дори площадът се е наричал „Piazza dei Bulgari“. От 2015 г. той носи името „Piazza della scimia“ („Площадът на маймунката“ – наблизо имало хан с екзотичното животно, та затова). Къщите на българската фамилия се простирали чак до двора на първото седалище на Болонския университет на „Palazzo dell'Archiginnasio“. ♦